

De Groote Catechismus van Zacharias Ursinus. (XXI.)

212. Maar kunnen menschen, die allerhande zonden (in zich) toelaten, heilig en rechtvaardig voor God zijn?

Geenszins; want die in de zonden tegen beter weten in volhardden, zullen het rijk Gods niet beërven. Doch in de heiligen blijven in dit leven de erfzonde en vele zonden van onwetendheid, van onbedachtzaamheid en van zwakheid, waartegen zij evenwel strijden en voor welke zij, terwijl zij ze betreuren, vergiffenis bij God door Christus verkrijgen.

213. Daar dan zelfs de gehoorzaamheid der wedergeborenen niet volmaakt is, en de Wet allen, die niet volmaakt gehoorzaam zijn, verdoemt, hoe kan dan deze onvolkomen gehoorzaamheid Gode behagen?

Zij behaagt Gode, niet omdat ze van dien aard is, dat ze in zichzelf Hem behagen kan, maar omdat de zonden, waarmede zij besmet is, vergeven zijn aan hen, die gelooven, en zij door God als kinderen in Christus bemind worden.

214. Maar daar wij wegens deze gehoorzaamheid voor God niet rechtvaardig zijn, waarom eischt God haar dan?

Ten eerste, opdat wij dankbaarheid zouden betoonen aan Hem, die ons om niet rechtvaardigt en zalig maakt.

Ten tweede, opdat in onze verzoening (met God) niettemin duidelijk openbaar zou worden, dat God een vijand is van de zonde, daar Hij niemand in genade aanneemt, dan die berouw over de zonde hebben.

215. Voorts, daar wij uit onszelfen niets kunnen dan zondigen, hoe kunnen wij met het geloof en het nieuwe leven een begin maken? en daarin volhardden?

Niet anders dan door den Geest Gods, die ons vernieuwt en regeert.

216. Vallt die genade aan alle menschen te beurt of wordt ze (aan alle menschen) ter beschikking gesteld?

Volstrekt niet. Maar alleen aan hen, die God van eeuwigheid in Christus tot het eeuwige leven heeft uitgever, om Zijn barmhartigheid in hen te openbaren.

217. Doet dan God geen onrecht aan hen, aan wie Hij deze genade niet geeft, dat zij kunnen gelooven en berouw hebben, wanneer Hij hen verdoemt?

Geenszins. Want ten eerste heeft niemand eerst aan den Heere gegeven, zoodat Hij hem zou moeten wedergeven; maar het staat Hem vrij te doen met het Zijne, wat Hij wil.

Ten tweede, alle menschen verdienen, door hun verdorvenheid, die zij uit Adam over zich halen, voor eeuwig van God verlaten en verworpen te worden, zoodat derhalve niemand behouden wordt dan alleen uit de onmetelijke barmhartigheid Gods.

Ten derde, alwie door den Geest van Christus niet wedergeboren worden, worden zelfs niet door eenig verlangen naar Hem beziel⁴⁾. Derhalve, daar ze willens⁵⁾ verloren gaan, hebben ze geen voorwendsel om over God te klagen.

Ten vierde, niet door eenige schuld van God, maar door zijn eigen wil heeft de mensch de macht (of gave)⁶⁾, om God te gehoorzamen, verloren, en zich in de noodzakelijkheid van te zondigen gebracht⁷⁾.

R.

G. B.

3) quomodo possumus fidem et novam vitam incoare.

4) ne quidem deservio huius ullo tenetur.

5) cum volentes perant.

6) facultatem.

7) se in peccandi necessitatem coniecit.

Hulp opleiding predikant Argentinië.

Gelukkig mogen we ook deze week weer een gift noemen. Ze kwam nog wel uit Indië; afzender was de heer L. A. Kouwenhoven te Batavia. De gift bedroeg f 3,- en was bestemd als bijdrage voor hulp pred. Arg. Hartelijk dank aan den gever, die op deze wijze de kerkgemeenschap tusschen Indië, Nederland en Argentinië heeft willen versterken. Wie wil verder hulp verlenen voor het mooie doel? Het gironummer van Prof. Schilder is 127278.

L. DOEKES.

HET BOEK VAN DE WEEK

Wormser's boek over den Kinderdoop.

I.

De Kinderdoop beschouwd met betrekking tot het bijzondere, kerkelijke en maatschappelijke leven door J. A. Wormser. Met „Iets uit de inleiding van Mr G. Groen van Prinsterer bij de tweede uitgave“, en „Woord vooraf“ door A. Zijlstra, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, enz. Zesde druk, bewerkt door Ds J. A. Schep. N.V. Dagblad en Drukkerij De Standaard, Amsterdam z.j.

Wormser — hoeveel Gereformeerden kennen hem nog — om van andere Nederlanders maar niet te spreken?

Wie is er nog onder de bekoring van zijn pittig Nederlandsch, zijn gedachtenrijk betoog, zijn verrassend-zuivere Schriftuurlijkheid?

Wormser niet meer kennen — dat is voor ieder Gereformeerde een groot geestelijk gemis.

Opgekomen uit het volk, volksman van top tot teen, was het alsof al de geloofskracht, het diepgeestelijk leven der eenvoudige geloovigen uit den bloei der Gereformeerde Kerk, hun inzicht, ernst en trouwe beginselvastheid in hem waren geconcentreerd en in een tijd van diep verval in hem tot nieuw leven en nieuwen glans waren gekomen.

Wonder-mooi is het zijn werk- en strijdleven te overzien. Midden in het volk leeft hij. Met feillooze juistheid doorziet hij de nooden van het

verslapte, verzwakte, steeds meer van God afvallende Nederlandsche volk, dat hij zoo hartstochtelijk liefheeft. En al zijn kracht verteert hij in den letterlijken zin des woords om zijn volk terug te roepen, ja, terug te drijven naar den Levenden God en Zijn heilige Kerk.

In de opwekkingsbeweging van het bekende Reveil staat hij vooraan. Ietwat vreemd lijkt dat: een zeer eenvoudig man onder vele aristocraten. Met heel zijn ziel leeft hij in allen arbeid mee. Maar niemand heeft dieper dan hij de wond gepeld, waardoor het Reveil verbleeden zou. De onkerkelijkheid, die ten slotte alle actie tot onvruchtbaarheid doemde, heeft Wormser als de groote zwakheid, de zonde van het Reveil gesignaleerd. Met profetische helderziendheid sprak hij het woord, dat ook nu nog met metalen klank overal dient gehoord te worden: „De glans der tegenwoordige opgewektheid, zoo zij bij haar Christelijke richting niet tevens een kerkelijk karakter aanneemt, is niet in staat voor mij de donkerheid te bedekken van de toekomst die kerk en Christendom beide in ons vaderland, ook door haar tegemoet gaan.“¹⁾

Ja, ook door haar!! Een onkerkelijke godsdienstige beweging al is ze nog zoo „vroom“ en „ernstig“, al heeft ze nog zooveel „zegen“, werkt tenslotte altijd ontbindend.

* * *

Met de Afscheiding was Wormser meegegaan.

Geschokt door de verschrikkelijke vervolgingen kon hij in de Hervormde Kerk niet blijven, vooral omdat die Kerk tot de vervolgingen zelf aanspoorde. Hij wilde niet bij de vervolgers, wel bij de vervolgdten hooren.

Maar helaas — de ellendige twisten in de afgescheiden kerken joegen hem uit het ambt. Geheel onrechtvaardig werd hij tengevolge van de treurige Amsterdamsche troebelen als ouderling afgezet. Bovendien vroegen de afgescheiden kerken „koninklijke goedkeuring“ om vrijheid van godsdienst-oefening te ontvangen. Dat de afgescheidenen zich als een nieuwe richting, een nieuwe kerk aandienenden was in Wormser's oog verraad aan eigen karakter, historie, adeldom en rechten. De afscheiding — zoo schreef hij puntig en raak — is in een fuik geloopt.²⁾

Vervreemd van de Afgescheidenen kerken streefde hij voortaan naar de eenheid aller Gereformeerden: de herleving van de oude Gereformeerde Kerk. Op het eind van zijn leven ging hij onder invloed van Ds Haselbroek weer naar de Hervormde Kerk terug.

* * *

Allard Pierson heeft in zijn onvergelykelijke „Oudere Tijdgenooten“ Wormser's portret geteekend.

Op zijn meesterlijk schilderij van de vergadering der „Christelijke Vrienden“ in een zaal van het „Wapen van Amsterdam“, die uitzicht gaf op het „Rusland“, ontdekken we ook Wormser.

„Een eigenaardig spel van het toeval heeft op die rij stoelen, waarlangs ons oog zich thans beweegt, naast dat donkere gelaat van den zoon van Abraham (bedoeld is Capadose — C. V.) den blonden, ronden Lutherkop van Wormser geplaatst; een Hollandsch man in merg en gebeente gelijk in heel zijn uiterlijk; deurwaarder van beroep, wat men zijn krachtigen en degelijken stijl niet aan zou zeggen...“ Het Hervormde Kerk-geloof „belichaamt zich in Wormser; wat hij was, was hij door het geloof geworden; in hem toonde het wat het van een helder hoofd en een eerlijk gemoed maken kan op Nederlandschen bodem. In hem geen aarzeling, geen zweem van sentimentaliteit of mystiekkerij, evenmin nuanceering; alles uit één stuk; krachtig, louter, recht afgaande op het doel. De Gereformeerde theologie was zijn eigendom geworden; was de natuurlijke uiting van zijn denken; de bovennatuurlijke wereld zijn tehuis; hij was er gemeenzamer mede dan anderen met hetgeen zij werkelijkheid noemen. De verlossing van de zonde was voor hem geen leerstuk, maar een waarachtigheid die hij aanschouwde en voor anderen aanschouwelijk poogde te maken...“ Wormser is naar Pierson's overtuiging een bewijs van het feit, dat het Nederlandsche Protestantisme mannen heeft gemaakt, om zoo te spreken van één boek, levende in en met een enkel boek...“ en dat boek is: de Bijbel!³⁾

* * *

Groen van Prinsterer heeft Wormser „ontdekt“.

En eenmaal met elkander in contact, ontstaat er een vriendschap tusschen den volleverden hoveling, den fijnen aristocraten, den man van de nobelste beschaving en den volksman, den deurwaarder uit Amsterdam; een vriendschap zoo innig, zoo teer, zoo vroom, dat ze bijna bovenmenschelek lijkt.

Groen noemt Wormser zijn „geheimraad“! Groen had niets van die domme, dwaze, hoogmoedige

1) Groen v. Prinsterer; Ned. Ged., V, p. 98.

2) Brieven van J. A. Wormser, medegedeeld door Mr Groen van Prinsterer, deel II, p. 279.

3) A. Pierson; Oudere Tijdgenooten 3; met een woord vooraf van J. C. Rullmann; p. 106 v.v.

wetenschapswaan, die minachtend neerziet op den „niet-wetenschappelijk-gevormde“. Hij erkende Gods vrijmacht in het geven van groote gaven ook buiten den akademischen kring.

Hoor hem over zijn vriend!

„Een Christen, wiens vriendschap en voorlichting ik, als een der uitnemendste voorrechten die mij te beurt gevallen zijn, herdenk. Van wien Da Costa, in de crisis van 1853, schreef: „Wat voortreffelijke kop en wat karakter daarbij! Ware ik koning of minister, hij bleef geen half uur langer deurwaarder.“

Een man, wiens invloed door geschrift en wandel, ter handhaving van den Christelijk-protestantschen volksgeest, en onberekenbaar en (althans bij vele magtigen en edelen en wijzen naar de wereld) onopgemerkt is geweest.

Wormser was een geloovig Christen en een man van uitstekende begaafdheid. Hij had een geopend oog niet slechts, maar een scherp en ruimen blik voor onzen geheelen kerkelijken en maatschappelijken toestand.

Niemand wellicht heeft hem geëvenaard in het algemeen verstaanbaar maken van het Christelijk-historisch beginsel, toepasselijk op Kerk, Staat en School....

Voorbeeldig door bescheidenheid en eenvoud. Met een zeldzaam geëvenaarde en steeds bedachtzame scherpzinnigheid bedeed, die, bij het licht van Gods Woord, zich somtijds tot profetische wenken verheft.“⁴⁾

Zeldzaam hoog wordt Wormser ook door Dr Kuiper gewaardeerd.

In zijn „Confidentie“ houdt Kuiper een gloedvol pleidooi voor een echt-Gereformeerde actie over heel de linie van het menschenleven. Gereformeerd-zijn, dat is het middel tegen factie-zucht en partijwezen; het brengt heel de rijke, prachtige erfenis der vaderen tot ons; het is het afdoende wapen tegen versteening en repristinatie; het is door en door nationaal: in Nederland is niet slechts de kerk maar ook de natie als natie gereformeerd. En juist bij dit betoog rijst de gestalte van Wormser voor hem op.

„Vergenoegt ge u met Christelijken invloed te oefenen in engeren kring, houdt dan vast aan het exotisch onbestemde, aan het uitheemsch en algemeene Christendom, dat jaren lang den toon gaf. Maar meent ge met mij, dat we verder moeten, dat althans de poging nog dient gewaagd, om tot ons volk als volk te gaan, dan is er ook geen kens, dan is alle aarzeling slechts krachtsverspilling, en rest u niets anders dan het eenig spoor in te slaan, dat naar het hart onzer natie leidt, door weldoordacht weer opvatting van de historische (en dat is dan de Gereformeerde — C. V.) lijn! Dit bewarend, druk ik slechts de voetstappen van den grooten Wormser, den uitnemenden volksleider en auteur...“⁵⁾

H.

C. V.

(Slot volgt.)

4) Groen van Prinsterer; Ned. Ged., V, p. 97; Brieven van J. A. Wormser, I, p. V, VI.

5) Dr A. Kuiper; Confidentie; Amsterdam, Hoveker & Zoon; 1873; p. 66.

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

Bijbelsche-Zeevaart.

Het scheepsgereedschap.

De verzen 17 tot 19 van Hand 27 verstrekken een viertal gegevens die het zoeken naar een goede exegese overwaard zijn. Allereerst is daar de mededeeling, dat ze het schip ondergorden. We hebben in een artikel getracht daarvan de juiste beteekenis te verstaan. Vervolgens kwam de vermelding van het zeil strijken, dat naar onze meening moet worden opgevat als het in zee werpen van het drijftanker. Ook hebben we gezocht naar de bedoeling van het 18de vers, waarin gezegd wordt dat ze een uitworp deden. Op grond van vergelijkende commentaren en getoelst aan de praktijk hebben we hier gedacht aan het werpen van lading. Als vierde maatregel tot behoud van schip en opvarenden rest nog de vraag te beantwoorden, wat we moeten verstaan onder scheepsgereedschap.

Na al het voorgaande wordt het ons eensdeels gemakkelijker gemaakt. Want hoewel onze opvatting over de drie vorige maatregelen betrekkelijk moeten worden genomen, d.w.z. niet absoluut en onaanvechtbaar, zoo mogen we toch aannemen, dat met het uitwerpen van het scheepsgereedschap dan ook niet een der vorige handelingen kan zijn bedoeld.

Iedere maatregel moet op zichzelf genomen worden, wat juist aan de realiteit van het verhaal ten goede komt. We maken dien storm mee, omdat de beschrijving door Lucas zoo naar de werkelijkheid van het gebeurde geteekend is. Ook de zeevaart van die tijden staat niet zoo ver meer bij ons vandaan. Men denkt allicht niet zoo primilief meer over de navigatie der Romeinen.